

3/2024 | Tiedote alkavasta tutkimuksesta

Diabetesta sairastavien neuvonta ja ohjaus insuliinien lääkevaihdon alkaessa apteekeissa

M. Kouhia, K. Linden, S. Metso, E. Pimiä, S. Koski, K. Hämeen-Anttila

Tavoitteena tutkia diabetesta sairastavien neuvontaa ja ohjausta ennen insuliinien apteekkivaihdon käynnistymistä

Tutkitaan diabetesta sairastavien tiedontarpeita ja -lähteitä insuliinien apteekkivaihdosta ja insuliinien antolaitteiden käytöstä. Lisäksi tutkitaan terveydenhuollon ja apteekkien välisen yhteistyön kehittämistarpeita potilaan neuvonnassa ja ohjauksessa ja tunnistetaan tekijöitä, jotka edistävät tai heikentävät neuvonnan ja ohjauksen onnistumista.

Tutkimus on osa laajempaa tutkimuskokonaisuutta biologisten lääkkeiden lääkevaihdon vaikutuksista, ja se toteutetaan Itä-Suomen yliopiston, Yliopiston Apteekin, Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Diabetesliiton yhteistyönä vuosina 2023-2027. Tulokset raportoidaan kansainvälisissä tieteellisissä julkaisusarjoissa ja osana väitöskirjaa.

Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen aineisto koostuu ennen pitkävaikutteisten insuliinien apteekkivaihdon aloitusta toteutettavista sähköisistä kyselytutkimuksista insuliinia käyttäville potilaille ja terveydenhuollon ammattilaisille. Terveydenhuollon ammattilaisten kyselyt suunnataan diabetesta hoitaville lääkäreille ja diabeteshoitajille sekä apteekeissa ja sairaaloissa työskenteleville farmasian ammattilaisille.

Terveydenhuollon ammattilaisten muuttuvat roolit insuliinien apteekkivaihdon alkaessa

Insuliinien apteekeissa suoritettava lääkevaihto (apteekivaihto) alkaa porrastetusti vuoden 2025 aikana lukuun ottamatta lyhtyvaikutteisia ja alle 18-vuotiaille määrättyjä insuliineja, jotka eivät tule sisältymään apteekivaihtoon. Insuliini eroaa monin tavoin muista biologisista lääkkeistä, sillä tyypin 1 diabetesta sairastaville se ei ole oiretta hoitava vaan elämää ylläpitävä lääke. Insuliinia voidaan annostella useilla eri tavoilla, ja monipistoshoidossa diabetesta sairastavalla on käytössään kaksi vaikutukseltaan erilaista insuliinia.

Terveydenhuollon ammattilaisten roolit potilaiden neuvonnassa ja ohjauksessa tulevat muuttumaan biologisten lääkkeiden apteekivaihdon myötä. Eri terveydenhuollon ammattiryhmillä on tietoa ja kokemusta hoitopolun eri vaiheissa, mitä voidaan hyödyntää suunniteltaessa uusia, lääkitysturvallisia toimintatapoja.

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää diabetesta sairastaville ja terveydenhuollon ammattilaisille kohdennetussa koulutuksessa ja muussa viestinnässä ennen apteekivaihdon alkamista sekä kansallisten ja alueellisten ohjeistuksien laadinnassa. Apteekivaihdossa apteekien ja terveydenhuollon välisen viestinnän ja muun hoitoyhteistyön tulee olla sujuvaa, ja tätä edistävien ja estävien tekijöiden tutkiminen on tärkeää kehitettäessä yhteisiä toimintamalleja. Viestintä potilaille tulisi olla yhdenmukaista kaikilta terveydenhuollon ammattilaisilta. Tämän tutkimuksen aineistot toimivat vertailuaineistoina myöhemmille seuranta-aineistoille.

Lisätietoja

Marianne Kouhia, väitöskirjatutkija, Itä-Suomen yliopisto, marianne.kouhia@uef.fi

Katri Hämeen-Anttila, professori, Itä-Suomen yliopisto, katri.hameen-anttila@uef.fi

Kari Linden, tutkimuspäällikkö, Yliopiston Apteekki, kari.linden@ya.fi

Saara Metso, ylläkäri, Tampereen yliopistollinen sairaala (endokrinologia), saara.metso@pirha.fi

Tiedote on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluvat tutkimusryhmälle. RATTI-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten tiedotteiden sisällöstä.